

Utbildningsdepartementet

Uddevalla kommuns remissyttrande av betänkandet Ämneskunskaper och lärarskicklighet - en reformerad lärarutbildning SOU 2024:81, Dnr: U2204/02723

Sammanfattning

Utbildningsdepartementet har lämnat betänkandet *Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning SOU 2024:81* på remiss och en av remissinsatserna är Uddevalla kommun.

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag om

- hur antagningskraven till lärar- och förskollärarytbildningarna kan höjas
- hur ämneslärarutbildningen kan stärkas, exempelvis genom ökade samarbeten, och, och hur vissa ämnen kan koncentreras till färre lärosäten i syfte att höja kvaliteten
- hur utbildningsinnehållet kan reformeras med ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Uddevalla kommun har tagit del av betänkandet *Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning SOU 2024:81* och ställer sig positiv till utredningens förslag till största del. Under rubriken *Uddevalla kommuns synpunkter och förslag* redovisas kommunens synpunkter på utredningens förändringsförslag.

Uddevalla kommuns synpunkter och förslag

Uddevalla kommun lämnar sitt yttrande med synpunkter på utredningens förslag utifrån de kapitelrubriker som återfinns i utredningen. Uddevalla kommun återger endast de rubriker i utredningen där kommunen angett sina synpunkter.

Kap 11. Bättre förberedda och mer motiverade studenter

Kap 11.3 Skärpta krav på kunskaper i svenska

Utredningen föreslår att höja antagningskraven till lärar- och förskollärarytbildningarna för att säkerställa att studenterna har tillräckliga förkunskaper. Utredningen föreslår att införa krav på lägst betyg C i Svenska 3 eller Svenska som andraspråk 3 för grundlärarutbildning med inriktning F-3, 4-6 samt ämneslärarutbildning. Utredningen

föreslår också krav på en höjning till lägst betyg D i ovanstående kurser för förskollärarytbildningen.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun ställer sig bakom utredningens förslag på höjda krav på kunskaper i svenska för antagning till lärarutbildningen. Kommunen ställer sig också bakom kravet på en höjning till lägst betyg D i Svenska 3 eller Svenska som andraspråk 3 för studenter som antas till förskollärarytbildningen. Trots att en sådan ändring skulle innebära färre behöriga studenter till förskollärarytbildningen så ses goda kunskaper i svenska språket som en färdighet som inte bara krävs för att genomföra utbildningen, utan som även är helt avgörande för att kunna prestera väl i yrket. Det finns anledning att påstå att kravet på betyg i Svenska 3 rentav bör föreslås höjas till C för antagning till förskollärarytbildningen, precis i enlighet med vad som föreslås för lärarutbildningen. Dels med anledning av de oklara betygskriterierna för betyg D, dels med anledning av att goda förkunskaper i svenska är minst lika viktigt för att tillgodogöra sig förskollärarytbildning som lärarutbildning. En sådan förändring skulle innebära att ännu färre studenter skulle vara behöriga till förskollärarytbildningen. Det skulle troligtvis inverka negativt på antalet lärosäten som erbjuder förskollärarytbildning samt försvåra nyrekryteringen av behöriga förskollärare i framtiden. Det är av de skälen rimligt att höja kraven till betyg D i Svenska 3 för behörighet till förskollärarytprogrammet.

11.5 Krav på högre betyg i svenska ska inte gälla för alla lärarutbildningar

Utredningen föreslår att krav på högre betyg i svenska inte ska gälla för antagning till utbildning som leder till grundläroexamen med inriktning mot fritidshem, till kompletterande pedagogisk utbildning, till vidareutbildning av lärare eller till utländska lärares vidareutbildning.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun delar inte utredningens förslag om att krav på högre betyg i svenska inte ska gälla alla lärarutbildningar. Om ambitionen är att höja språkkraven för lärarutbildningarna är det ett viktigt signalvärde att alla utbildningar inräknas i dessa förändringar. Uddevalla kommun föreslår därför att det är rimligt i ett första skede att höja kraven till betyg D i Svenska 3 eller Svenska som andraspråk 3 för behörighet till utbildning som leder till grundläroexamen med inriktning mot fritidshem, till kompletterande pedagogisk utbildning, till vidareutbildning av lärare eller till utländska lärares vidareutbildning.

11.8 Krav på lämplighet för utbildningen

Utredningen har övervägt att införa krav på lämplighet inför studenters antagning till lärarutbildningen men har valt att inte gå vidare med detta krav på grund av det inte funnits intresse från lärarutbildningarnas ledningar.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun delar inte utredningens förslag om att inte införa krav på lämplighet inför antagning till lärarutbildningen. Uddevalla kommun konstaterar att om inte

lärarutbildningen och lärosätena tar sitt ansvar kring krav på lämplighet inför antagning kommer negativa konsekvenser som exempelvis att studenter som inte är lämpliga eller är omotiverade för läraryrket att fortsätta. Idag har ansvaret för att bedöma studenters lämplighet för läraryrket förskjutits till huvudmännen och skolorna där studenterna genomför sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU). I slutändan blir det den enskilda VFU-handledarens uppgift att ifrågasätta en students lämplighet och motivera och försöka handleda en omotiverad lärarstudent under VFU-perioden. Uddevalla kommun föreslår därför att regeringen utreder ansvarsfrågan om krav på lämplighetsbedömning inför studenters antagning till lärarutbildningen vidare.

Kap 12. Alternativa vägar till en lärarexamen

Utredningen föreslår att försöksverksamheten med kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) 60 och KPU 75 förlängs till och med 2030. Vidare föreslås att satsningen på arbetsintegrerad lärarutbildning förlängs till och med 2032 och att vidareutbildning av lärare och förskollärare som saknar behörighet permanentas. Utredningen föreslår också att satsningen på kompletterande pedagogisk utbildning som vänder sig till personer med forskarexamen inte förlängs efter den 31 december 2026.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen.

Kap 13 Ökat behov av samverkan

13.3.3 Uppdrag till lärosätena att gemensamt planera utbud och dimensionering

För att förtydliga lärosätenas gemensamma ansvar för ett fortsatt varierat utbud av lärarutbildningarna, föreslår utredningen att det ges ett uppdrag om att gemensamt planera utbud och dimensionering i regleringsbrev avseende universitet och högskolor. En viktig del av uppdraget ska vara att komma överens om ansvar för ämneslärarutbildning i små ämnen genom att gemensamt planera vilka lärosäten som ska erbjuda de ämnena.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun är generellt positiv till en ökad samverkan mellan lärosäten men ser en risk att mindre lärosäten kan bli missgynnade till förmån för större lärosäten och universitet om lärosätena själva får ansvaret för att säkerställa att ett fortsatt varierat utbud finns samt att lärosätena får ansvaret för styrningen av dimensioneringen av lärarutbildningarna. En geografisk närhet till ett lärosäte som erbjuder lärarutbildningar möjligheter för studenter i olika livssituationer att studera samt skapar goda förutsättningar för en fungerande kompetensförsörjning för huvudmän som bedriver utbildningsverksamhet i närområdet.

13.3.4 Åtgärder för små ämnen

Utredningen har övervägt möjligheten att regeringen ger vissa lärosäten ett nationellt ansvar för vissa små ämnen. Bedömningen är dock att det snarare skulle kunna riskera

att få negativa konsekvenser för utbildningen i dessa ämnen, varför utredningens slutsats är att inte lämna förslag om en sådan ordning. För ämnesutbildningar som har ett fåtal studenter, små förutsättningar för samverkan och stora utmaningar med samläsning, föreslår utredningen att det avsätts medel för ekonomiskt stöd till små ämnen.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen.

13.3.5 Kommunala lärcentrum för utbildning över hela landet

Lärcentrum har en viktig roll för att lärarutbildning ska kunna bedrivas på fler orter än där det finns lärosäten med examenstillstånd. Ett lärosäte som önskar bedriva lärarutbildning på en annan ort kan genom avtal med den berörda kommunen komma överens om att genomföra lärarutbildning på lärcentrum.

Mot bakgrund av de skärpta behörighetskrav som utredningen föreslår kommer kommunala lärcentrum att spela en ännu viktigare roll i framtiden. Lärcentrum kan bidra till att öka tillgängligheten till utbildning, både för behörighetskomplettering inom Komvux och för inläsning av en lärarutbildning.

Att gå till ett lärcentrum, där det finns personal och andra studerande, kan ge den som studerar på distans en tydligare struktur än att sitta hemma på egen hand. Det ökar sannolikt intresset för studier bland individer som annars skulle tveka inför långa avstånd till lärarutbildning och som vill ha en tydligare struktur vid distansutbildning som ett alternativ. Det bedöms också gynna breddad rekrytering.

Det kan vara antingen ett enskilt lärosäte som förlägger lärarutbildning till ett lärcentrum, eller flera lärosäten som går samman för att erbjuda utbildningen.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslaget.

13.4 Ökat behov av samverkan mellan lärosäten och skolväsendet

Lärosätena bör i större utsträckning än i dag använda sig av aktiva lärare inom skolväsendet eller lärare som nyligen varit aktiva lärare. Praktisk forskning genom ULF-avtal är viktig för samverkan mellan lärosäten och skolväsendet. Det behövs en närmare samverkan mellan lärarutbildningarnas intressenter på nationell nivå.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen. Uddevalla kommun ser positivt på förslag på regionala och lokala satsningar för samverkan mellan förskolor och lärosäten i syfte att stärka kvaliteten i förskollärarutbildningens innehåll. Tätare samarbeten kring övningsförskolor samt kombinationstjänster mellan förskola och lärosäte för särskilt skickliga förskollärare är båda möjliga lösningar för att stärka utbildningens koppling till praktik. Uddevalla kommun ser även positivt på att utbildningens innehåll i högre

utsträckning får en tydligare koppling till aktuell forskning som direkt kan införlivas i yrkesutövningen genom en verksamhetsförlagd utbildning av hög kvalitet.

Kap 14. Utveckla innehållet i lärarutbildningarna

14.1.1 Utrymme för ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier ska öka

I grundlärarutbildningen med inriktning mot F–3 och 4–6 samt ämneslärarutbildningen med inriktning mot årskurs 7–9 och gymnasieskolan ska ämnesstudierna och de ämnesdidaktiska studierna ökas med 15 högskolepoäng.

I grundlärarutbildningen med inriktning mot F–3 ska en stor del av poängutrymmet användas för kurser i svenska med fokus på läs- och skrivinlärning. Poängutrymmet kan också användas för undervisning om språkutvecklande arbetssätt och/eller matematikkurser med fokus på hur elever lär sig grundläggande matematik. Totalt ska undervisningen i svenska omfatta minst 37,5 högskolepoäng med tyngdpunkt på undervisning om läs- och skrivinlärning.

I grundlärarutbildningen med inriktning mot årskurs 4–6 ska en stor del av poängutrymmet användas för kurser i svenska med fokus på läs- och skrivutveckling. Poängutrymmet kan också användas för matematik, naturorienterande ämnen och/eller samhällsorienterande ämnen. Totalt ska undervisningen i svenska omfatta minst 37,5 högskolepoäng.

I ämneslärarutbildningen med inriktning mot årskurs 7–9 ska poängutrymmet användas så att det andra ämnet som ingår i utbildningen omfattar minst 60 högskolepoäng. De ämnesdidaktiska studierna ska få ett ökat utrymme, men även ämnesstudierna kan förstärkas om behov finns.

I ämneslärarutbildningen med inriktning mot gymnasieskolan ska poängutrymmet användas för att öka de ämnesdidaktiska studierna i ett eller två ämnen, men även kunna förstärka ämnesstudierna om behov finns.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen i sin helhet.

14.1.2 Det fritidspedagogiska området ska stärkas

I grundlärarutbildningen med inriktning mot fritidshem ska det fritidspedagogiska området öka med 15 högskolepoäng. Poängutrymmet bör användas för kurser i språkutvecklande arbetssätt, i grundläggande läs- och skrivinlärning och i matematikinlärning.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslaget men föreslår att det ökade poängutrymmet, 15 högskolepoäng, ska användas för kurser i språkutvecklande arbetssätt, i grundläggande läs- och skrivinlärning och i matematikinlärning eftersom det fortfarande är vanligt

förekommande att fritidspedagoger deltar som stödfunktion i undervisningen under skoltid i de lägre åldrarna i skolan.

14.1.3 Det förskolepedagogiska området ska stärkas

I förskollärarytbildningen ska det förskolepedagogiska området utökas med 15 högskolepoäng. Förskollärestudenter ska få mer undervisning om grundläggande läsinlärning, matematikutveckling, språkutvecklande arbetssätt och ledarskap.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslaget.

14.2 Minskad tid för UVK och ökat fokus på praktiska innehåll

Förslaget att minska omfattningen av utbildningsvetenskapliga kärnan UVK från 60 till 45 högskolepoäng bygger på att regleringen av delar av innehållet i UVK tas bort och att vissa delar som i dag upptar tid i UVK i större utsträckning behandlas i de ämnesdidaktiska studierna.

Studierna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) ska inriktas mot den kommande yrkesutövningen. I förordning (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare ska det i 2 kap. 3 § anges att den ska omfatta följande:

- skolväsendets organisation och styrdokument innefattande läroplaner, kursplaner och ämnesplaner samt värdegrunden i skolan och förskolan,
- elevernas lärande, kognitiv utveckling och inlärning, samt specialpedagogik,
- evidensbaserade undervisningsmetoder och sambandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet,
- planering, genomförande, utvärdering och utveckling av undervisning
- sociala relationer, konflikthantering och ledarskap i rollen som lärare eller förskollärare, samt
- uppföljning, analys och bedömning av lärande och utveckling i arbetet som lärare eller förskollärare, samt betygssättning.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslaget.

14.4 Yrkeslärarytbildningen ska utvecklas

Utredningens förslag är att UVK i yrkeslärarytbildningen ska omfatta 45 högskolepoäng, att de nya bestämmelserna om innehållet i UVK även ska omfatta yrkeslärarytbildningen samt att de ämnesdidaktiska studierna i yrkeslärarytbildningen ska öka med 15 högskolepoäng.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen.

14.5.1 Övningsskolor är fortsatt viktiga

Övningsskolor och övningsförskolor har stor betydelse för lärar- och förskollärarytbildningarna, och därför bör antalet övningsskolor och övningsförskolor fortsätta att öka.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen.

14.5.2 En del av utbildningen bör vara förlagd i skolan eller förskolan under det första läsåret

Alla lärar- och förskollärarytstudenter bör ha en del av sin utbildning förlagd i skolan eller förskolan redan under det första läsåret.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen.

14.5.3 Huvudmännen har ett stort ansvar för den verksamhetsförlagda utbildningen

Skolhuvudmännen har ett stort ansvar för den verksamhetsförlagda utbildningen och för att tillhandahålla VFU-platser och VFU-handledare för lärar- och förskollärarytstudenter.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommuns uppfattning är att hela ansvaret för VFU-arbetet inte kan åläggas skolhuvudmännen. Det finns både stora lokala och regionala skillnader för hur VFU-arbetet bedrivs och fungerar idag. För att få en ökad kvalitet i VFU-arbetet och en större likvärdighet över landet och mellan skolor föreslår Uddevalla kommun att regeringen tillför ökade resurser i form av statsbidrag för skolhuvudmän att ansöka om för riktade utvecklingsinsatser inom VFU.

15 Ökat fokus på kognitionsvetenskap

Kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna ska få ett ökat fokus på lärar- och förskollärarytutbildningarna.

I examensbeskrivningarna för lärarutbildningarna anges att studenterna inom området kunskap och förståelse ska visa sådana kunskaper i didaktik och kognitionsvetenskap samt fördjupade kunskaper i ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt samt visa kunskap om vuxnas lärande.

Kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna som rör utformning av undervisningen i olika ämnen och individens lärande bör ingå i de ämnesdidaktiska studierna.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen.

16 Ökat fokus på undervisning om läs- och skrivinlärning

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen i sin helhet.

16.4.1 Förskolan ger grunden för läsinlärning

För förskolläraexamen ska studenten visa fördjupad kunskap om barns kommunikation och språkutveckling samt kunskap om grundläggande läs- och skrivinlärning inklusive fonologisk medvetenhet hos barn. Studenten ska också visa förmåga att strukturerat utvärdera, bedöma och utveckla barns olika dimensioner och nivåer av fonologisk medvetenhet.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen. Utifrån att forskning tydligt visar att tidiga insatser i förskolan har positiva effekter på barns läs- och skrivinlärning i grundskolan ser Uddevalla kommun positivt på förändrade examensmål med förtydligade krav på fördjupad kunskap om barns kommunikation, språkutveckling och kunskap om grundläggande läs- och skrivinlärning. Likväl på förtydligade krav på förmåga att utvärdera, bedöma och utveckla barns olika grad av fonologisk medvetenhet.

16.4.2 Systematisk och evidensbaserad undervisning om grundläggande läs- och skrivinlärning i grundlärarutbildningen

För grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3 ska studenten visa kunskap om olika metoder för läs- och skrivinlärning med fördjupad kunskap om strukturerad ljudningsmetod och om barns kommunikation och språkutveckling.

För grundlärarexamen med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3 samt 4–6 ska studenten visa fördjupad förmåga att planera och genomföra evidensbaserad läs-, skriv- och matematikundervisning inklusive förmåga att genomföra systematiska insatser för elever med läs- och skrivsvårigheter.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen.

17 Uppdaterade examensmål

Utredningens förslag är att följande ändringar ska göras i examensbeskrivningarna för lärar- och förskollärarexamina.

- För ämneslärarexamen, yrkeslärarexamen och grundlärarexamen med inriktning mot förskoleklass och årskurs 1–3 samt 4–6 förstärks målen rörande kunskaper i ämnesdidaktik inklusive metodik samt förmåga att tillämpa dessa. För förskollärarexamen förstärks målet rörande förmåga att tillämpa

förskoledidaktik och ämnesdidaktik.

- För ämneslärarexamen samt grundlärarexamen med inriktning mot förskoleklass och årskurs 1–3 samt 4–6 förstärks målet för de ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen.
- Mål som relaterar till kunskaper i kognitionsvetenskap med relevans för lärarutbildningarna samt evidensbaserad vetenskaplig grund för lärarutbildningarna införs.
- Lärares roll som ledare förtydligas.
- För förskolläraryrkes- och grundlärarexamen med inriktning mot förskoleklass och årskurs 1–3 förtydligas examensmålen gällande läs- och skrivinlärning samt språkutveckling.
- Förmåga att bedöma elevers och barns lärande och utveckling läggs till i målen.
- De olika målen som relaterar till värdegrund utgår, och i stället införs mål om skolans och förskolans värdegrund.

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen i sin helhet.

18 Kvalitetsförstärkningar för lärarutbildningarna

Utöver höjda ersättningsbelopp för vissa ämnesstudier och ämnesdidaktiska studier, föreslår utredningen också andra åtgärder för att stärka lärarutbildningarna och som medför kostnader. De föreslagna åtgärderna och resonemangen kring dessa framgår av kapitel 13 (små ämnen och utvecklingsprojekt inom samverkan) och kapitel 15 (kompetensutveckling inom kognitionsvetenskap).

Uddevalla kommuns synpunkter

Uddevalla kommun tillstyrker förslagen.

Roger Ekeroos (M)
Ordförande
Barn- och utbildningsnämnden
Uddevalla kommun

Anna Jonsson
Förvaltningschef tf
Barn- och utbildningsförvaltningen
Uddevalla kommun